

A & P 2/2015

OSNOVNÉ TEMATICKÉ ALGORITMY (V LITERATÚRE, UMENÍ I POPKULTÚRE)

Zostavovateľky: prof. PhDr. Ľubomír Plesník, DrSc. & Mgr. Mariana Čechová, PhD.

Termín odovzdania príspevkov: 15. 9. 2014

Kontakt na zasielanie príspevkov: mcechova@ukf.sk

Vedomie limitov rétoriky, s postmodernou spätej rétoriky, sa dnes už presadzuje dokonca aj v tých sférach umenovedy, ktorá sa snaží byť trendová, čiže v oblasti, ktorá túto paradigmu svojho času najvehementnejšie presadzovala. To sa týka aj jednej z najdôležitejších figúr postmodernej rečovej hry – relativizujúcej irónie. Reakciou na ňu je potreba vrátiť sa k elementárnym skúsenostiam s textami a vypovedať o nich vážne, čiže – z hľadiska tamtej rétoriky – banálne (New Sincerity).

Pripravované číslo časopisu *A & P* by malo v uvedených intenciách prispieť k doplneniu tematologických poznatkov o osnovných algoritmoch, ktorými sa riadi svet zobrazený v slovesných, umeleckých či popkultúrnych výtvoroch. Tieto algoritmy možno – pri akýchkoľvek riešeniach vzťahu textu a reality – pokladať za výraz ustanovujúcich spôsobov našej hodnotovej orientácie v životnom svete a z toho vyvedených životných stratégií.

Pripravované číslo sa v súlade s tým predmetovo zameria:

- na algoritmy (postupnosti, pravidlá, vzorce, zákonitosti, gramatiky či klišé) zobrazeného sveta (príbeh, fabula, histoire, logos, inventio, naratívny svet etc.; „čo“ je zobrazené), a teda nie na algoritmy, pravidlá zobrazovania/vytvárania sveta (spôsob podania, sujet, diskurz, lexis, dispositio, intencionálny svet etc.; „ako je to zobrazené, či podané“), aj keď tieto dva aspekty sa podmieňujú a v mnohých ohľadoch nerozlišiteľne splyvajú;
- spomedzi takto vymedzených algoritmov prednostne na tie, ktoré možno pokladať za „osnovné“ v zmysle niektorého z týchto atribútov: prvotný, zakladajúci, ustanovujúci, elementárny, rudimentárny, archetypálny, hlbinný, univerzálny, slohotvorný a pod.

V zamýšľanom čísle preto uvítame príspevky referujúce o výsledkoch základného výskumu, ktorý:

- doplní súdobé poznanie najosnovnejších tematických algoritmov z hľadiska archetypálneho, (pre)historického, areálového, žánrového alebo aktuálne trendového (výber z príkladov možných poňatí: súvis tematického algoritmu v tom či onom súdobom texte/type/žánri s arcinaratívami /mýtmi, pradávnyymi

textami, klasickými rozprávkami etc./; tematické algoritmy v osnovných naratívoch dosiaľ z tohto hľadiska nerefektovaného areálu, žánru, jednotlivého artefaktu; vymedzenie osnovných tematických algoritmov v subsystémoch/žánroch/konkrétnych artefaktov popkultúry a pod.);

- rozšíri, doplní, alebo sproblematizuje platnosť autoritatívnych vedeckých modelov osnovných tematicko-sujetových algoritmov (napr. Proppove poňatie a podanie funkcií v klasickej čarovnej rozprávke, Lévi-Straussove „partitúrové“ modely mýtov, Coxovej, Rootovej, Aarne-Thompsonove, Utherove typológie, hlbinnopsychologické interpretačné matrice, výklad týchto algoritmov v /post/štrukturalistických konceptoch atď.).